

Výroční zpráva

2015

Úvodní slovo předsedy

Rok 2015 byl pro Arniku rokem sice plným práce, ale bez převratných změn. I v tomto roce jsme zachraňovali stromy, bojovali o budoucí tvář Prahy, informovali veřejnost o toxických látkách v jejich okolí a v kupovaném zboží, posazovali prioritu recyklace a znovuvyužití výrobků před spalováním odpadů a pomáhali přírodě.

K významným úspěchům tohoto roku patří obnova historických alejí na Šluknovsku a v Šilhéřovicích, zpřístupnění mobilní aplikace „Znečišťovatelé pod lupou“ či 9.000 nasbíraných podpisů pod peticí „Nespaluj, recykluj“ v kraji Vysočina, kterou jsme předali zástupcům kraje při příležitosti veřejného projednávání nového krajského plánu odpadového hospodářství.

Rok 2015 byl také rokem, kdy jsme publikovali výsledky několikaleté práce dvou dlouhodobých projektů; studii o prevenci znečištění v okolí velkých podniků v Kazachstánu a databázi a mapu alejí v Moravskoslezském kraji.

V zahraničí jsme místním organizacím pomáhali chránit životní prostředí zejména v Thajsku, Bosně a Kazachstánu a vyměňovali si zkušenosti s islandskými aktivisty.

Jako vždy je třeba připomenout, že naše úspěchy nejsou zdaleka jen naše. Jsou to rovněž a možná spíše především úspěchy našich partnerských organizací, spolupracovníků, podporovatelů a dárců. Bez Vás by to nešlo – děkujeme!

Zachraňme stromy

Arnika dlouhodobě usiluje o ochranu stromů a alejí, a má za tu dobu na svém kontě řadu úspěchů. I v letošním roce se nám podařilo zachránit stovky stromů před kácením, hrozícím zejména kvůli opravám silnic nebo stavebním záměrům ve městech a obcích. Také v roce 2015 jsme na stromy podél silnic malovali bílé bezpečnostní pruhy, které zlepšují bezpečnost provozu, aniž by se muselo kácet. Natřeli jsme takto více než 150 stromů v aleji u Zásnuk na Kolínsku. Pomohli jsme vysázet novou alej na Šluknovsku vedoucí k zaniklé obci Fukov na česko-německém pomezí, a podíleli se na projektu obnovy historické aleje založené Rotshildy v Šilheřovicích na Hlučínsku. S místními obyvateli jsme se postavili proti kácení alejí na Frýdlantsku. Z původně 6 alejí odsouzených ke kácení tak nakonec z krajiny zmizí jen jedna. Společně s Ostravskou univerzitou jsme pokračovali v tvorbě databáze moravských a slezských alejí a stromořadí, která už má kolem tisícovky položek, a vydali jsme odbornou publikaci „Aleje Moravskoslezského kraje - koncepce jejich zachování, obnovy a péče o ně“. Uspořádali jsme 4 besedy pro občany a 1 seminář pro státní správu. V Lednici se uskutečnil už 3. ročník konference Aleje 2015 doplněný výpravou do alejí Jiho-moravského kraje. Naši ekoporadci zodpověděli přes 200 dotazů týkajících se ochrany stromů a alejí. Do již tradiční ankety „Alej roku 2015“ bylo nominováno 65 uchazeček o titul. Zvítězila Budkovanská pohádková alej, nedaleko Jedovnic v Moravském krasu.

Praha – město pro život

Dalším tradičním tématem Arniky je územní rozvoj hlavního města Prahy. Pražské územní plánování již po léta trpí nejasnou koncepcí, řadou náhlých změn ve prospěch developerů a malým zapojením veřejnosti. Již po tři roky probíhá příprava tzv. Metropolitního plánu Prahy, stále však není jasné, co nový plán obyvatelům Prahy přinese. Arnika se i v roce 2015 snažila o zapojení veřejnosti do jeho přípravy, se střídavými úspěchy. Situaci rozhodně neulehčily často bouřlivé změny ve vedení města. V říjnu 2015 jsme zahájili sběr podpisů pod petici žádající zastupitele, aby dostali svým předvolebním slibům a učinili rozvoj Prahy transparentním.

Pozornost věnujeme i snahám o změnu stávajícího územního plánu. Arnika se i zde snaží pomoci veřejnosti vyznat se v desítkách narychlo projednávaných změn – problematické projekty developerů eviduje na webu zmenyprahy.cz, kde také radí občanům, jak se problematickým změnám bránit. A že je tato snaha úspěšná, dokazuje už přes dvacet rozhodnutí soudu, který nelegální změny územního plánu odmítl.

V roce 2015 jsme zahájili i novou soutěž pro veřejnost. Je to vlastně dvousoutěž, o nejlepší i nejhorší novostavby v Praze; ve hře jsou tituly Skleněné peklo a Pražský klenot. Vyhodnocení přijde až v roce 2016, již nyní však byli nominováni zajímaví kandidáti, někteří dokonce i v obou kategoriích.

Budoucnost bez jedů

Kampaň „Budoucnost bez jedů“ patří k nejúspěšnějším kampaním Arniky už od jejího počátku. V minulosti jsme právě v této kampani dosáhli velkých úspěchů, na které jsme právem hrdí – zavedení Integrovaného registru znečištění a připojení České republiky ke Stockholmské úmluvě.

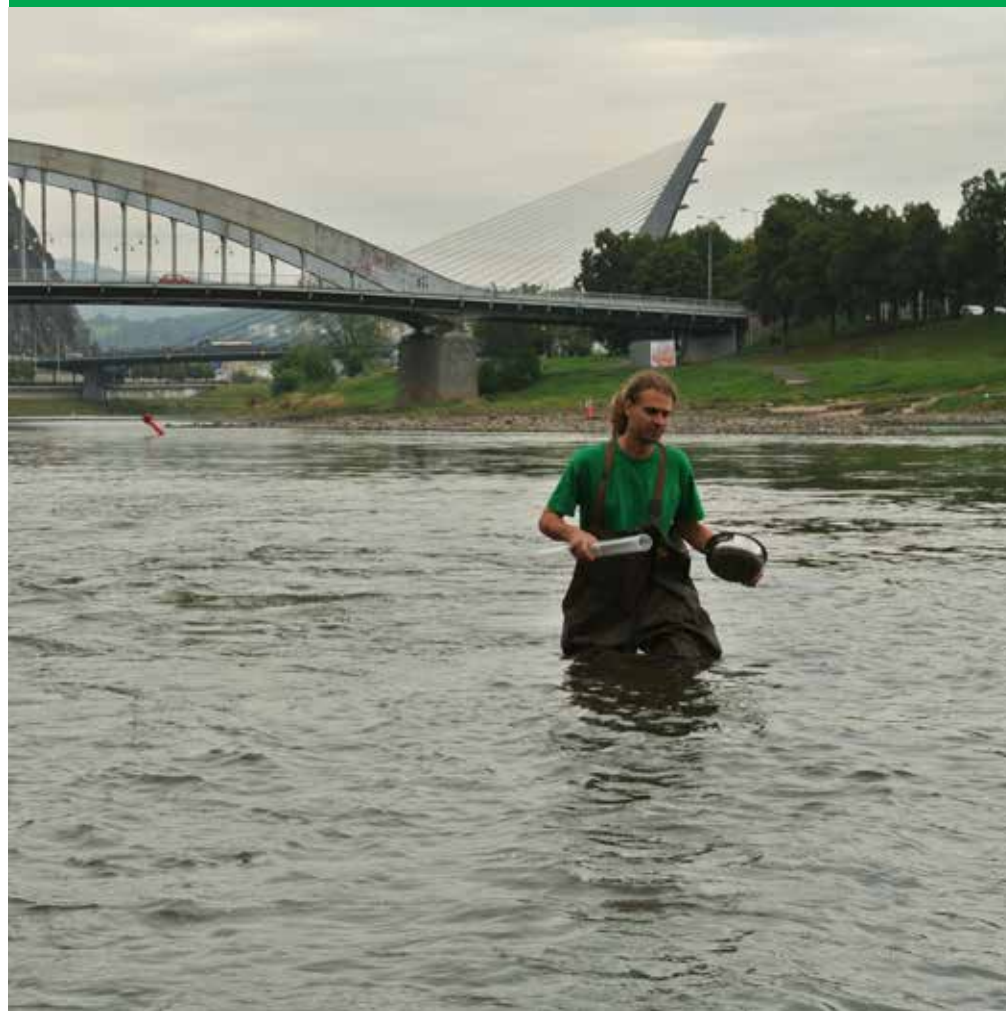
V roce 2015 jsme na tyto úspěchy navázali zprovozněním mobilní aplikace „Znečišťovatelé pod lupou“, která umožňuje občanům získat informace o znečištění toxickými látkami v konkrétních lokalitách ČR. Jako každoročně jsme také publikovali žebříčky znečišťovatelů. S potěšením jsme mohli konstatovat pokles celkových emisí rakovinotvorných, reprotoxických i mutagenních látek. Výjimkou je Spolana Neratovice, která těchto látek vypustila během roku 2014 dokonce ještě více než o rok dříve.

V dopise poslancům Evropského parlamentu jsme žádali o vyjádření nesouhlasu s výjimkami pro recyklaci toxických materiálů, jmenovitě ftalátu DEHP. Dlouhodobě totiž usilujeme o to, aby na trh vstupovaly jen takové materiály, které nejsou toxické a je možné je znovu bezpečně recyklovat a používat.

Upozornili jsme také na toxické látky v dětských hračkách pocházející z plastových částí recyklovaného elektroodpadu, které by pro své složení do procesu recyklace plastů neměly vstupovat. Například v populárních Rubikových kostkách jsme zjistili vysoký obsah bromovaných zpomalovačů hoření.

Voda živá

V kampani „Voda živá“ jsme v srpnu 2015 odebrali vzorky sedimentů z řek Bíliny, Labe a Klíšského potoka a vyhodnotili obsah persistentních organických látek, nebezpečných pro lidské zdraví. Ve vzorcích byly zjištěny vysoké koncentrace zejména PCB, dioxinu a polyaromatických uhlovodíků, např. benzo(a)pyrenu. Odběry vzorků a jejich testování byly součástí projektu Voda živá, kterým Arnika upozorňuje veřejnost na důležitost ochrany vody a na ni vázaných ekosystémů. Součástí projektu byla i celonárodní soutěž pro základní a střední školy.

Nespaluj, recykluj

V kampani „Nespaluj, recykluj“ Arnika apeluje na veřejnost a politiky, aby místo masivního budování spaloven odpadu svou pozornost zaměřili na prevenci vzniku odpadu, podporu systému recyklace, zpětného odběru, zálohovaných obalů a kompostování.

Zastupitelstvům krajů, Vládě ČR a Parlamentu ČR je adresována petice „Co vytrídíš, neplatíš“, požadující zavedení spravedlivých plateb za odpad – tedy ten, kdo hodně třídí a málo plní popelnici, aby platil za odpady méně – a také ambicióznější cíle pro recyklaci. V říjnu 2015 jsme v Jihlavě předali tuto petici prvnímu kraji v ČR – Kraji Vysočina. Ten totiž právě zpracovává nový krajský Plán odpadového hospodářství.

Aktivně se také zapojujeme do správních řízení v případech jednotlivých spaloven. Pomohl nám k tomu mimo jiné projekt Občané nahlas. Na začátku roku 2015 například soud akceptoval námitku Arniky o podjatosti stavebního úřadu v Chebu, který vedl územní řízení projektu spalovny odpadů v Chebu. Podařilo se nám také spustit úspěšný on-line výukový nástroj „Integrovaný registr ve službách veřejnosti“ na adrese moodle.arnika.org.

V roce 2015 jsme také poprvé zorganizovali soutěž Odpadový Oskar, jejímž cílem je propagovat příklady dobré praxe v odpadovém hospodářství. Soutěžilo se ve dvou kategoriích. V první kategorii soutěže jsme hodnotili množství vyprodukovaného směšného odpadu na obyvatele (čím méně, tím lépe) pro obce ve třech skupinách podle velikosti, ve druhé kategorii pak odborná porota vybírala nejlepší nápady, koncepce a způsoby komunikace s veřejností; této kategorie se zúčastnila města, obce i jednotlivé firmy. V první kategorii zvítězily obce Dalešice, Moravany a Kdyně; vítězi druhé kategorie se staly firma STKO Mikulov, město Písek a obec Chvalšiny.

Pomáháme přírodě doma i ve světě

V roce 2015 jsme se spolu s dalšími českými nevládními organizacemi zapojili do mezinárodní kampaně „Klenoty přírody v ohrožení“. Kampaň reagovala na snahu firem a lobbyistů oslabit v rámci tzv. „fitness-checku“ (zkoumání způsobilosti) evropské směrnice na ochranu přírody, které jsou mimo jiné právním základem pro soustavu Natura 2000. V celé Evropě se podařilo shromáždit přes pět set tisíc hlasů požadujících zachování směrnice. Kampaň bude pokračovat i v roce 2016, kdy má Evropská komise rozhodnout, zda se do úprav směrnice pustí, nebo ne.

Přírodě jsme ale pomáhali i přímo v terénu. Tradičního tábora pozemkového spolku Bořena spojeného s kosením luk a odstraňováním náletů v chráněné krajinné oblasti České středohoří se letos opět zúčastnilo kolem 30 dobrovolníků z Čech i Německa. V předvečer Světového dne vody, 21. března, pak skupina dobrovolníků uklízela koryto a okolí potoku Botiče v Praze.

Arnika v zahraničí

Mezinárodní spolupráce je pro Arniku rok od roku důležitější. V roce 2015 jsme pomáhali zahraničním nevládním organizacím chránit přírodu a životní prostředí zejména v Kazachstánu, Bosně a Thajsku. Vyměňovali jsme si ale také zkušenosti s aktivisty z méně exotického Islandu.

V Thajsku jsme v roce 2015 zahájili víceletý projekt na snížení toxického znečištění a zvýšení transparentnosti při rozhodování o životním prostředí. Akutní problémy životního prostředí Thajska, země tisíců Buddhů, ale také země průmyslových továren, řeší Arnika společně s thajskou nevládní organizací EARTH. Jedním z cílů je zpřístupnění už částečně zavedené obdoby českého Integrovaného registru znečišťování thajské veřejnosti. Dále plánujeme zejména pomoci organizaci EARTH se zmapováním lokalit, které jsou postižené znečištěním vysoce toxickými látkami a mobilizovat zejména malé komunity žijící v okolí průmyslových podniků k zapojení se do řešení těchto problémů.

V Bosně ve městě Zenica pomáhá Arnika lidem žijícím v okolí továrny i u nás známé firmy ArcelorMittal, která si zde ovšem počíná ještě mnohem brutálněji než v Česku. Místním lidem pomáháme hlavně vytvořit strategii, jak jednat s úřady, a na problém také upozorníme mezinárodní společenství.

Kazachstánu se týkají hned dvě aktivity Arniky s významnými výsledky v roce 2015. V květnu jsme publikovali novou studii s konkrétními návrhy, jak zajistit ochranu zdraví lidí, kteří žijí v blízkosti hutí a dalších podniků těžkého průmyslu, skládek nebo opuštěných vojenských základen. Jsou v nich shrnuty podrobné informace o znečištění, které ohrožuje skoro milion lidí ve středním a východním Kazachstánu. Vzniku studií předcházely tisíce naježděných kilometrů, stovky detailních analýz půd, sedimentů, vajec a ryb na těžké kovy, dioxiny a polychlorované bifenoly (PCB). Vážnou kontaminaci těžkými kovy odhalili odborníci na řadě dětských hřišť, tuť zase na řece Nuře – toxický kov se navíc v rybách postupně střeďává. Okolí města Ekibastuz je zase zamořeno PCB. Na vzniku studie se podílela Arnika, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze spolu se dvěma kazachstánskými nevládními organizacemi EkoMuzeum a CINEST.

Druhou aktivitou byla kampaň za záchranu levharta sněžného (irbise) v Kazachstánu, ohroženého plány na uspořádání zimních olympijských her. Ty zahrnovaly i záměr vybudování obrovského střediska zimních sportů v národním parku, kde poslední zbytky populace irbise žijí. Arnika spolu s nevládními organizacemi z Kazachstánu zorganizovala petiční akci, jejímž výsledkem byly desítky tisíc podpisů pod peticí a stovky e-mailů poslaných přímo předsedovi Mezinárodního olympijského výboru. Pořádání olympijských her nakonec pro sebe získala Čína.

Výsledky hospodaření

Přehled hospodaření organizace

NÁKLADY

Osobní náklady	3 859 176
Konzultační a odborné služby	5 249 182
Služby komunikací	172 612
Publikační náklady	513 184
Spotřební materiál	562 987
Cestovné a stravné	1 224 097
Nájmy kanceláří a prostor	463 676
Propagace a reprezentace	182 110
Ostatní náklady	262 791
Kurzové ztráty	140 329
Náklady celkem	12 630 145
Hospodářský výsledek	328 699

VÝNOSY

Dary jednotlivců	1 500 187
Dary právnické osoby	314 658
Granty z veřejných rozpočtů	2 540 569
Granty z rozpočtů EU	10 179 589
Granty od českých nadací	1 095 017
Granty od zahraničních nadací	1 376 997
Grantové příjmy minulých období	500 000
Vlastní činnost	1 084 738
Bankovní úroky a kurz. zisky	15 427
Podíly grantů partner. organizací	- 5 648 340
Výnosy celkem	12 958 843

Hospodaření jednotlivých subjektů:

Arnika	
náklady	1 143 481
výnosy	1 418 209
HV 2015	274 728

Arnika - Centrum pro podporu občanů	
náklady	4 326 902
výnosy	4 313 794
HV 2015	-13 108

Arnika - Program Ochrana přírody	
náklady	264 926
výnosy	474 620
HV 2015	209 694

Arnika - Program Toxické látky a odpady	
náklady	7 285 560
výnosy	7 142 945
HV 2015	-142 615

Finančně a věcnými dary nás podpořili:

Deutsche Bundesstiftung UmweltBU / Evropská Komise – EU Aid / Global Greengrants Fund / IPEN – International POPs Elimination Network / Magistrát hl. m. Prahy / Ministerstvo zahraničních věcí / Ministerstvo životního prostředí / Nadace OSF / Nadace Partnerství / Nadace rozvoje občanské společnosti / Nadace VIA / Nadační fond rodiny Orlických / Praha 3 / Program Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007-2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko / Program Fond pro NNO podpořil projekt „Voda živá“, „Občané nahlas“, „Sdílení zkušeností o participaci na rozhodování na Islandu a v ČR“ a „O Praze otevřeně: zapojení obyvatel do rozhodování o podobě města“ / Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů (www.fondnno.cz a www.eeagrants.cz). / Program Grundtvig / Visegrad Fund

Firemní dárci:

ACRIS zahrady s.r.o. / Advantage Solution / Auditdaně, s.r.o. / Botanická zahrada Praha / Clever choice / Epson / Fotoškoda / Habalon / Javorník -CZ- plus / Kitl / MEDFIX, s.r.o. / Ost-ravské výstavy, a.s. / Plaston, s.r.o. / Probio / Raddit consulting, s.r.o. / Satelitní technika, s.r.o. / TOPOS, tiskárna / Výstaviště FLORA Olomouc / YSoft, s.r.o.

Osoby a organizace, kterým také děkujeme:

Zbyňku Andrášovi a časopisu Enter, Martinovi Bystrianskému, Šárce Dostálové a sdružení Slunečnice, Marku Martincovi, Ondřeji Petrlíkovi, Wiliamu Menrathovi, Guðmunduru Ingi Guðbrandssonovi ze sdružení Landvernd z Islandu, Vojtovi Staňkovi a Evě Staňkové, organizaci Ecological Alert and Recovery z Thajska, spolku Družina, lici Dvorské, Marii Hruškové, Václavu Větvičkovi, Petru Kučerovi, Janu Cágovi, Richardu Brulíkovi, Tomáši Hakrovi, Martinu Jiříčkovi, Miroslavě Jopkové, Haně Librové, Daně Losenické, Janu Losenickému, Gabriele Babulíkové, Jensi Weberovi, Ellen Ellen Gießmannové, Wolframu Kalenbachovi, Tomáši Pácovi, Jakubu Němečkovi, Davidu Pithartovi, Ondřeji Prcínovi, Zuzaně Roithové, Aleně Rybníčkové, Ivanu Ryndovi, Evě Schallerové, Tiboru Schwarzovi, Radce Skácelové, Ireně Swiecicki, Marku Šírovi, Radimu Šrámovi, Ondřeji Tošnerovi, Danu Urbánkovi, Lence Vokasové, Pavlu Vránovi, Kateřině Vrbické, Adinu Vyhlídkovi a dále Zelenému kruhu, firmě HUKOS za zapůjčení rentgenového analyzátoru, Café Campus, Center for Environmental Solutions – Bělorusko, EcoMuseum – Kazachstán, Center for Introduction of New Environmentally Safe Technologies (CINEST) – Kazachstán, Eco Mangystau – Kazachstán, Dřevotvaru, Nakladatelství Mladá Fronta, Deníku, Fóru dárců, OP Tiger a Čoromoro.cz, Schutzgemeinschaft Deutscher Wald, Ústavu analýzy potravin a výživy Vysoké školy chemicko-technologické v Praze, Eleně Levčenkové, Marii Holečkové, Eko Forum Zenica – Bosna a Hercegovina, Sergeji Soljanikovi, Světlaně Spatarové, Sergeji Kuratovi, Alije Tonkobajevové, Evě Kubíčkové, European Eco Forum – Brusel, Olze Speranské, Tomáši Szabó a firmě LMC s.r.o. za bezplatnou inzerci na portálech Jobs.cz a Práce.cz

Kontakty:

Arnika,
zapsaný spolek (založeno r. 2001; od 1. 1. 2014 spolek) Arnika
IČO: 265 432 81
Chlumova 17
130 00 Praha 3
GSM: 774 406 825
www.arnika.org
arnika@arnika.org

Arnika– Centrum pro podporu občanů
IČO: 709 472 61
Martin Skalský, vedoucí Centra
cepo@arnika.org

Arnika– program Ochrana přírody
IČO: 703 520 27
Ing. Jana Vitnerová, vedoucí programu
priroda@arnika.org

Arnika– program Toxické látky a odpady
IČO: 709 478 05
RNDr. Jindřich Petrlík, vedoucí programu
toxic@arnika.org

Pobočky Arniky:

Arnika České Budějovice
Mgr. Jitka Straková
Fráni Šrámka 35, 370 04 České Budějovice
tel.: 777 266 386
ceskebudejovice@arnika.org

Arnika Děčín
Kamil Repěš
Hudečkova 1, 405 01 Děčín 1
tel.: 777 113 237, decin@arnika.org

Arnika Ostrava
tel.: +420 736 734 155
ostrava@arnika.org

Arnika Havířov
RNDr. Marcela Klemensová
Selská 1329/43, Havířov město
tel.: 739 593 364

Vrcholným orgánem Arniky je členská schůze, která se schází jednou za rok. V období mezi členskými schůzemi řídí činnost Arniky výkonná rada, která má pět členů. V roce 2015 jimi byli Jindřich Petrlík (předseda), Martin Skalský, Vlastimil Karlík, Vratislav Vozník/Lucie Kerbachová a Jiří Nahodil. Arnika je členem Asociace nevládních organizací Zelený kruh, Sítě ekologických poraden STEP, mezinárodních sítí International POPs Elimination Network (IPEN), Global Alliance for Incineration Alternatives (GAIA), Health Care Without Harm (HCWH) a European Environmental Bureau (EEB). Hlásíme se k Etickému kodexu ekologických organizací a k Pravidlům transparentnosti nevládních neziskových organizací.

Účet pro dary a příspěvky: 290 011 7959 / 2010 (Fio banka)

Arnika nejen v kauzách a kampaních roku 2015 dokázala ochránit životní prostředí a pohnout s věcmi k lepšímu. Pomozte nám a podpořte naši práci. Jsme jednou z posledních organizací, které se u nás nebojí stát v opozici vůči nesmyslné devastaci naší přírody.

Děkujeme.